

Psykologiska institutionen

Stockholms
universitet

Anvisningar till kursen

Den inre organisationsdynamiken

(7,5 hp)

Specialistutbildning i
Organisationspsykologi, 45 hp

2011-02-18
2011-05-13

Innehåll

Fokus ligger på kommunikation och kommunikationsvägar och på samspelet mellan struktur och process i grupper med olika verksamhetsinriktning och struktur. Vidare behandlas samspeletsprocesser inom och mellan grupper i en organisation, processer i stora och små grupper, dolda skeenden i grupper och organisationer samt motstånd mot förändringar genom exempelvis projektioner, group think och sociala strukturer som försvar. Detta arbetas med både teoretiskt och praktiskt genom deltagande i tillämpningsmoment som speciellt fokuserar på dessa områden. Frågor om värdegrund och om etiska, existentiella och kunskapsteoretiska ställningstaganden belyses. Grupphandledning och -diskussioner om organisationsinriktat arbete ingår.

Kursen arrangeras i form av föreläsningar och seminarier med huvudsakligen teoretiskt innehåll, en workshop med övervägande tillämpade inslag samt handledning i mindre grupper på praktiskt organisationsinriktat arbete. Kursen bygger på aktiv medverkan i seminarierna och på att deltagarna mellan undervisningstillfällena bedriver litteraturstudier och genomför examinationsuppgifter på egen hand.

Kursens förväntade studieresultat

Efter genomgången kurs förväntas du kunna

- Redogöra för samt kritiskt granska olika teoretiska modeller för analys av samspeletsprocesser i en organisation och ge exempel på deras användbarhet.
- Analysera samspelet mellan struktur och process i en organisation utifrån ett valt fall.
- Redovisa och kritiskt granska olika modeller för beskrivning av arbetsgrupper med avseende på t.ex. grupputveckling, förändringsarbete m.fl. områden.
- Ge exempel på strategier för hanterandet av dolda motstånd i en organisation och hur dessa kan tillämpas i konkreta sammanhang.

Kunskapskontroll och examination

Kursens uppläggning innebär att man läser, diskuterar och examineras kontinuerligt. Kursen bygger på medverkan i diskussionsseminarier och deltagande i grupphandledning på eget organisationsinriktat arbete. De förväntade studieresultaten examineras genom två individuella skriftliga hemtentamina.

Ett sjugradigt målrelaterat betygssystem tillämpas. För att få slutbetyg på kursen krävs dessutom att följande kurskrav är uppfyllda:

Närvaro och aktivt deltagande vid undervisningstillfällena.

Inlämning av en kortfattad återkoppling av erfarenheter och lärande i anslutning till workshopen om organisationsdynamik.

Kriterier för betygsättning på examinationsuppgifterna är:

Relevant koppling till frågeställning

Koppling till kurslitteraturen och annan litteratur relevant för uppgiften

Integrering av tankestoffet i relation till egen erfarenhet ("nytta")

Personlig självständig tolkning (konstruktivt/kritiskt tänkande) av tankestoffet

Betygskriterier

Betygsättningen utgår från följande betygskriterier:

- A. De förväntade studieresultaten har uppfyllts i exceptionellt hög utsträckning*
Studenten kan kombinera begrepp, teorier och modeller för att förklara verkliga exempel, men också peka ut begränsningar i begreppens/teorierna/modellernas förklaringsvärde, antingen utifrån det verkliga exemplets art eller alternativt teoretiskt synsätt. Studenten argumenterar och diskuterar självständigt i förhållande till litteraturen på ett sätt som skapar nya synteser och tankegångar som går utöver kurslitteraturen
- B. De förväntade studieresultaten har uppfyllts i mycket hög utsträckning*
Studenten kan kombinera och jämföra begrepp, teorier och modeller för att förklara verkliga exempel. Studenten argumenterar och diskuterar självständigt på ett sätt som går utöver kurslitteraturen och i viss mån skapar nya synteser.
- C. De förväntade studieresultaten har uppfyllts i hög utsträckning*
Studenten kan applicera begrepp, teorier och modeller från litteraturen för att förklara verkliga exempel. Studenten kopplar i viss mån självständigt ihop olika teorier och tankegångar som presenteras i litteraturen.
- D. De förväntade studieresultaten har uppfyllts helt godtagbart*
Studenten kan redogöra för begrepp, teorier och modeller med egna ord. Studenten kan använda dessa för att diskutera verkliga exempel.
- E. De förväntade studieresultaten har uppfyllts, trots vissa brister*
Studenten kan definiera begrepp och redogöra för vad teorier och modeller avser att förklara. Studenten kan i viss mån använda sådana tankegångar för att beskriva skeendet i verkliga exempel.
- Fx. Otillräckligt*
Lärandemålen har inte uppfyllts. Insatsen på ett eller flera områden bedöms som att det finns ”vissa brister som måste åtgärdas”, men inget område har bedömts som ”ej godtagbart”. Komplettering krävs.

Kurslitteratur

Böcker och bokkapitel

Granström, K., Jern, S., Näslund, J. & Stiwne, D. (1998). *Grupper och gruppforskning*. FOG Samlingsvolym I. Linköping: Skapande Vetande. Sid 7-114. Kan laddas ner som pdf. (GJ)

Heinskou, T., & Visholm, S. (2005). *Psykodynamisk organisationspsykologi. Omedvetna processer på arbetet*. Stockholm: Liber. Kapitel 1-10. (HV)

Jern, S., Boalt Boëthius, S., Hidman, U. och Högberg, B. (1995). (Red.), *Grupprelationer. Texter om förhållandena mellan individ, grupp och organisation*. Stockholm: Natur och Kultur. Kap. 2, 3, och 7. Utgången, kan köpas av kursledaren. (JBH)

Näslund, J. & Ögren, M-L. (2010) *Grupphandledning. Forskning och erfarenheter från olika verksamhetsområden*. Lund: Studentlitteratur. Kap. 2 – 4, 10. (NÖ)

Obholtzer, A., & Zagier, V. (1996). *The unconscious at work. Individual and organizational stress in the human services*. London: Routledge. Del II -IV. (OR)

Kurskompendium

Boalt Boëthius, S. & Jern, S. (1996). *Den svårfångade organisationen*. Stockholm: Natur och Kultur. Sid 43-68, 241-314 (Kap 2, 10-12). (BJ)

Artiklar

Poole, M., Hollingshead, A., McGrath, J., Moreland, R., & Rohrbach, J. (2004). Interdisciplinary Perspectives on Small Groups. *Small Group Research*, 35 (1), 3-16. (PHM)

Weick, K. E. (1993). The collapse of sensemaking in organizations: The Mann Gulch disaster. *Administrative Science Quarterly*, 38 (4), 628-652.

Ögren, M-L., Boalt Boëthius, S. & Olsson, U. (2008). Organizational framework supporting psychotherapy supervision in psychotherapy training programmes in Sweden. *Organizational and Social Dynamics*, 8 (2) 256-278. Kan laddas ner som pdf. (ÖBO)

Lärare

Siv Boalt Boëthius, (SBB), siv@ped.su.se, 070-625 16 28 (kursledare).

Siv Boalt Boëthius är professor emerita, arbetar som organisationskonsult i Sverige och utomlands samt med forskning med inriktning på grupp och organisation. Leg. psykolog och psykoanalytiker. Anställd vid psykologiska institutionen som forskare respektive universitetslektor 1973-1988. Docent vid institutionen 1990, verksamhetschef och rektor vid Ericastiftelsen i Stockholm 1988-2002. Adj. professor vid pedagogiska institutionen, Stockholms universitet 1996-2002. Gästprofessor vid Köpenhamns universitet 2002-03.

Erik Berntson, erik.berntson@psychology.su.se, 08-16 36 83 (bitr. kursledare).

Erik Berntson är fil dr i psykologi och verksam som forskare och lektor vid Psykologiska institutionen på Stockholms universitet. Tidigare anställd som doktorand vid Arbetslivsinstitutet fram till 2007. Forskningsområden: innebörden av begreppet anställningsbarhet och dess betydelse för individers hälsa och beteenden i organisationer. Betydelsen av sociala relationer i arbetslivet. Medverkar för närvarande i ett forskningsprojekt knutet till Göteborgs universitet med inriktning på chefers arbetsmiljö i offentlig förvaltning.

Stefan Jern (SJ), stefan.jern@psychology.lu.se, 070-685 80 49.

Stefan Jern är docent i psykologi vid Lunds universitet och biträdande professor vid Strömstad akademi samt leg. psykolog med specialistbehörighet i klinisk psykologi och arbetslivets psykologi. Han har bred erfarenhet av organisationskonsultation och arbete med grupprelationer i Sverige och internationellt sedan 1980. Forskningsområden: alternativa modeller för grupputveckling, professionaliseringsprocesser och fenomenet ”grupptrötthet”. Tidigare verksam vid Lunds och Linköpings universitet.

Robert Holmberg (RH), Robert.Holmberg@psychology.lu.se

Robert Holmberg är universitetslektor i psykologi och verksam vid avdelningen för Arbets- och organisationspsykologi vid Institutionen för psykologi i Lund. Han är ansvarig för kursen "Psykologens arbete i grupper och organisationer" inom psykologprogrammet. Roberts forskningsintresse är förändringsprocesser och kunskapsanvändning inom offentliga organisationer samt ledarskap och Human Resource Management. Robert är legitimerad psykolog och arbetar även med ledarutveckling.

Magnus Larsson (ML), ml.ioa@cbs.dk

Magnus Larsson är lektor i organisationsutveckling vid Institut for Organisation vid Copenhagen Business School. Han undervisar i organisationspsykologi, organisationsutveckling och ledarskap. Magnus forskningsintresse berör i första hand ledarskap och organisationsteori. Magnus är legitimerad psykolog, arbetar med coaching och ledarutveckling och har under flera år medverkat som konsult i grupprelationskonferenser.

Handledare:

Louise Edberg (LE), Louise.Edberg@organisationspsykologerna.se

Louise Edberg är leg psykolog och verksam som organisationskonsult vid Organisationspsykologerna. Tidigare VD för Visavi AB som tillhandahöll Personal- och Krisstöd till organisationer inom offentlig och privat verksamhet. Bred erfarenhet av grupprelations-

konferenser, framförallt internationellt. Medlem i IFSI, Frankrike. Styrelseledamot i Employee Assistance European Forum (EAEF) med säte i Belgien.

Johan Grant (JG), johan.grant@organsationspsykologerna.se

Johan Grant är fil dr och leg psykolog och verksam som organisationskonsult och ägare till konsultföretaget Organisationspsykologerna. Johan har varit verksam som konsult på heltid sedan 1997. Han har bred erfarenhet av konsultation mot offentliga verksamheter, privata företag och idéburna organisationer på olika nivåer i Sverige och internationellt. För närvarande arbetar Johan med successionsfrågor.

Renate Grønvold Bugge, (RGB) bugge@kriseledelse.no

Renate Grønvold Bugge är huvudsakligen verksam som organisationskonsult i Norge och i Sverige med eget företag firma KOL A/S Krise/Organisation/Ledelse. Hon har norsk psykologutbildning, är norsk specialist i klinisk psykologi och i arbets- och organisationspsykologi. Hennes huvudinriktningar är klinisk praktik, konsultativ verksamhet och ledningsuppdrag i Norge och i internationella kris- och biståndsorganisationer, där hon bland annat arbetat med uppdrag i forna Jugoslavien och i Mosambique. Hon har tidigare varit direktör för Regioncenter för barn- och ungdomspsykiatri i Vest-Agder samt hälsodirektör för ett regionkontor i den norska Försäkringskassan.

Lars Gustafsson (LG) admin@valenceconsulting.se

Lars Gustafsson är leg psykolog och organisationskonsult och arbetar som utbildare, handledare, konsult och coach i det egna företaget Valence Consulting AB. Han har arbetat med denna typ av uppdrag sedan 1985 och också varit reservofficer, psykoterapeut samt konsult vid grupprelationskonferenser i Sverige och utomlands. Lars intresserar sig särskilt för förhållandet mellan lärande (pedagogik) och tillämpning (operativt) i arbetssituationer. Han är medlem i AGSLO, OPUS och ISPSO.

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 18 februari -----				
9.00 - 10.30	U10	SBB	Kursintroduktion Olika modeller för beskrivning av grupper Kärninnehåll, organisatoriska ramar och samspelsprocesser	PHM JBH Kap. 2-3, 7 GJ Kap. 1 NÖ Kap. 3-4
10.45 - 12.15	U14 TV1 U10b U18	LE JG LG RGB	Grupphandledning på organisationsinriktat arbete	
12.15 -13.30	–	–	Lunch	
13.30 - 15.00	U10	SJ	Psykologiska aspekter på organisationsförändring	BJ kap. 11 (sid. 287-314) HV kap 9
15.15 - 16.00	U10	SBB, SJ	Litteraturseminarium Det omedvetna i grupper	

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 18 mars -----				
9.00-12.30	U10	RH,ML	Workshop om organisationsdynamik	
12.30-13.30	–	–	Lunch	
13.30-16.00	U10	RH,ML	Workshop om organisationsdynamik	

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 15 april -----				
9.00 – 9.30	U10	SBB,SJ	Uppföljning av workshop om organisationsdynamik	NÖ kap. 2
9.30-10.30		SJ	Grupputveckling/teorier och	
10.45 - 12.15	U14 U17 U10b U18	LE JG LG RGB	Grupphandledning på organisationsinriktat arbete	
12.15-13.30	–	–	Lunch	–
13.30-15.00	U10	SJ	Kommunikation och meningsskapande	Weick BJ Kap. 10 (Sid. 269-286)
15.15 - 16.00	U10	SBB, SJ	Litteraturseminarium Genomgång av examination	OR del II-IV

Datum och tid	Lokal	Lärare	Innehåll	Litteratur
----- Fredag 13 maj -----				
9.00-10.30	U10	SBB	Intergrupprelationer Metoder för att bedöma grupprocesser Utvärdering av kursen	BJ Kap. 10 ÖBO GJ Kap. 2
10.45-12.15	U14 U17 U10b U18	LE JG LG RGB	Grupphandledning på organisationsinriktat arbete	